

КЛЮЧОВІ НАПРЯМКИ ВІДНОВЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ

Відкритий воєнний напад Росії за підтримки Беларусі на Україну 24 лютого 2022 року є продовження російсько-української війни за незалежність і суверенітет України, яка триває з 2014 року.

За даними експертів [1] для ефективної післявоєнної відбудови країни потрібно вирішити чотири базові проблеми, які є основою для майбутньої економіки країни: зміна системи управління; повернення населення (демографічне вирівнювання); зміна підходів до зовнішньої політики; побудова нової (новітньої) економічної моделі, заснованої на економіці XXI століття.

За оцінками Світового банку [2], ВВП України в 2022 році скоротиться більше ніж на 45%. Вітчизняна економіка зменшиться на 50%, кожне друге підприємство може бути закрито. Аналітики очікують на повільне відновлення української економіки. За їхньою оцінкою, у 2023 році ВВП країни зросте на 2,1%, у 2024 році – на 5,8%. Інфляція у 2022 році становитиме 15%, роком пізніше – 19%, у 2024 році – 8,4%, впливає з прогнозу.

Ключові напрямки, на яких має зосередитися держава, задля подолання кризи та відновлення економіки після закінчення війни [1]:

- *Відновлення експорту* основних товарів (зернових, руди та металу) на тлі високих світових цін. Створення інфраструктурних можливостей для експорту в умовах блокади українських морських портів.

- *Захист внутрішнього виробника і протидія імпорту*. Пріоритетом має стати створення нових сучасних виробництв з максимальним використанням сучасних технологій. Державна підтримка вітчизняних виробників продуктів харчування, які можуть продовжувати роботу. Підтримання споживчого попиту шляхом запровадження регулярних виплат для громадян, що залишилися в Україні і не мають роботи. Запровадження держзамовлення як необхідного чиннику збереження стратегічних галузей.

- *Відновлення інфраструктури*. За попередніми оцінками, станом на 11 квітня загальна сума збитків внаслідок руйнування саме інфраструктурних об'єктів оцінювалася щонайменше у \$80,4 млрд. Окрім великої кількості житла, у переліку пошкоджених, зруйнованих або захоплених об'єктів – 319 дитячих садочків, 546 закладів освіти, 205 медичних закладів, 145 заводів та підприємств, 277 мостів та мостових переходів, 10 військових аеродромів, 8 аеропортів та 2 порти. Маріуполь та багато інших міст України фактично зруйновані. Необхідною умовою для подальшої відбудови інфраструктури є очищення території від мін та інших вибухонебезпечних предметів. Негайне відновлення критичної інфраструктури у звільнених регіонах.

- *Оновлення фінансової системи*. Головне завдання банківської системи після війни – повернення до кредитування економіки. Крім того, для стабільності фінансової системи необхідно: запровадити безготівкову платіжну

інфраструктуру; розробити та впровадити стратегію управління непрацюючими кредитами, які отримали такий статус внаслідок війни; розвиток іпотечного кредитування та кредитів на відновлення інфраструктури; залучення іноземних фінустанов задля підтримки вітчизняної банківської системи.

- *Розвиток АПК.* Збройна агресія Росії проти України може призвести до глобального дефіциту продовольства та зростання цін на продукти (вже спостерігається зростання вартості харчів більше ніж на 30% у порівнянні з 2021 роком). Задля відновлення роботи в АПК необхідно провести розмінування земель сільгосппризначення; забезпечити доступні кредити на стимулювання технічного переоснащення виробництва та розвитку переробки агропродукції; запровадити програми для заохочення малих агровиробників; забезпечити суттєве збільшення квот безмитного експорту агропромислової продукції до країн ЄС у результаті перегляду Угоди про асоціацію у частині про торгівлю товарами, що розпочався у 2021 році;

- *Демографічна криза. Ринок праці.* За оцінками ООН [3] з України виїхало понад 5 млн осіб станом на 20 квітня. За найбільш реалістичним сценарієм до України не повернеться половина біженців, тобто країна втратить значну частину вмотивованого працездатного населення. Крім того, може відбутися масове повернення людей в обставинах, коли країна не має можливості забезпечити їх роботою, доходом, а у випадку біженців із зони бойових дій, можливо, і житлом. Для вирішення даної проблеми необхідно здійснити перекваліфікацію кадрів та проведення інформаційної кампанії на підтримку зміни професії (з фінансовими стимулами від держави); державні субсидії (або безвідсоткові позики) для бізнесу під час створення нових робочих місць; впровадження програми надання житла громадянам за умови підписання робочого договору з підприємством.

- *Трансформація ІТ.* Україна може стати світовим ІТ-лідером, якщо державою буде забезпечено чотири ключових складових, завдяки яким відбувається швидкий ріст сектору: державні інвестиції в ІТ-освіту, збереження комфортного податкового законодавства, підтримка розвитку продуктивних компаній та стартапів, створення комфортного та безпечного зовнішнього середовища і дотримання захисту прав людини.

Отже, гарантією швидкого відновлення України після закінчення воєнних дій є подальше проведення структурних реформ, залучення масштабної міжнародної підтримки та інтеграція в Європейський союз.

1. Україна 2022. Як не втратити свій шанс стати сильною державою. Український інститут майбутнього. URL: <https://uifuture.org/publications/ukrayina-2022-yak-ne-vtratyty-svij-shans-staty-sylnoyu-derzhavoyu/>
2. War in the Region. Europe and Central Asia Economic Update. WORLD BANK ECA ECONOMIC UPDATE SPRING, 2022, p.103
3. УВКБ: Україну покинули п'ять мільйонів беженців. Сайт ООН. URL: <https://news.un.org/ru/story/2022/04/1422242>